

Digitális tartalom: kultúra, oktatás, egészség

A Magyar Digitális Stratégia 2010-2015. elkészítéséhez már meglévő hazai jó digitalizálási példák, amelyre a Hungariana digitális kulturális örökség programot építeni lehet

Az [EU 2020](#)¹, a [Digital Agenda](#)², a [magyar kormányprogram](#)³ (18. és 39. oldalak), az [Új Széchenyi Terv Vitairat](#)⁴ a gazdasági válságból való kilábalás egyik legfontosabb eszközének tekinti a kreatív iparágakat⁵.

Az országimázs javítása, a helyi kreatív iparági kis- és középvállalkozásoknak a turizmussal, a munkaigényes ágazatokkal (pl.: kézműipari, mezőgazdasági) kapcsolatos termelés- és foglalkoztatás bővítése, valamint az oktatás megújítása érdekében nélkülözhetetlen a nemzeti kulturális örökség széles körű digitális közzététele.

A Magyar Tartalomipari Szövetség (MATISZ) a korábbi évek széttöredezett digitalizálási tevékenységeinek összefogására javasolja az Europeana programban való magyar részvétel erősítését, a **Hungariana digitális kulturális örökség program** megindítását.

A MATISZ, a **Hungariana** program alátámasztására összegyűjtötte a korábbi évek hazai, jó digitalizálási tapasztalatait:

1. Digitális Irodalmi Akadémia

eFestival díjas és nívódíjas szolgáltatás
megvalósító: Tószegi Zsuzsa eFestival életműdíjas
www.irodalmiakademia.hu

A Digitális Irodalmi Akadémia (DIA) 1998 tavaszán jött létre. A legújabbkori és kortárs magyar irodalom kiemelkedő alkotásainak átmentése a digitális korba, értékeinek megőrzésével és népszerűsítésével.

Az Akadémia fenntartásával a kulturális kormányzat, a tagok számára fizetett felhasználási díj révén, folyamatos anyagi támogatást nyújt a magyar irodalom legkiválóbb alkotói számára írói, költői, irodalomelméleti tevékenységük folytatásához, újabb alkotások létrehozásához.

---

¹ http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_HU_ACT_part1_v1.pdf

² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0245:FIN:HU:DOC>

³ www.parlament.hu/irom39/00047/00047.pdf

⁴ www.ngm.gov.hu/data/cms2068241/uj_szechenyiterv_vitairat.pdf

⁵ A kreatív ipart 12 szektor határozza meg: elektronikus és nyomtatott sajtó, reklám- és hirdetési ipar, film és videó, szoftverképzés, tartalomipar (web- és digitális játékkészítés), építészet, könyvkiadás, zene, előadóművészet, képzőművészet, iparművészet, formatervezés és divattervezés, művészeti és antik piac, valamint a kézművesség. - UNCTAD

Ennek következtében teljes életművekből épülhet magyar nyelvű, online elérhető digitális könyvtár. A közönség számára nyújtott internetes szolgáltatás tartalmát hiteles, minőségi szövegek alkotják. A kortárs irodalom egyre bővülő köre, egységes adatbázisban, ingyenesen érhető el és ismerhető meg a világ bármely pontján.

Az alkotói támogatás és a jogszerű digitális felhasználás összekapcsolásával **Európában egyedülálló, gyakran hivatkozott, sikeres modell jött létre.** Folyamatos építkezését és működését az tette lehetővé, hogy a projektet 1998 óta valamennyi kulturális kormányzat támogatta.

2007 májusától, túllépve a programléteket, a jelenlegi fenntartó a Petőfi Irodalmi Múzeum élethosszig tartó szerződéseket köthet a DIA tagjaival.

2. Magyar Elektronikus Könyvtár – Országos Széchényi Könyvtár

eFestival díjas szolgáltatás

alapítói: Moldován István és Drótos László eFestival életműdíjasok

<http://mek.oszk.hu>

Az 1994 tavaszán tartott workshop alatt határozta el néhány lelkes könyvtáros egy ajánlás elkészítését a Magyar Elektronikus Könyvtár megalapításához és működésének szabályozásához.

Az elmúlt évek alatt **a MEK a magyar internet egyik legismertebb szolgáltatásává és legnagyobb szöveg-archívumává lett.** Valóságos "mozgalom" alakult ki körülötte, hiszen bárki a legkisebb mértékben és a legegyszerűbb eszközökkel is részt vehet a könyvtár fejlesztésében és az állomány gyarapításában: [felajánlhat](#) saját műveket vagy mások számítógépre vitt írásait, feltéve, hogy ezzel nem sérti azok copyright jogait. Átvételre, archiválásra javasolhat más szervereken levő anyagokat, segíthet a dokumentumok különböző formátumra való átalakításában, vagy egyszerűen csak a MEK népszerűsítésében.

Munkával vagy pénzzel egyaránt támogathatja az ország első számú virtuális könyvtárának építését. További információk az [lrottárban](#) és a [GY.I.K. oldalon](#) található, vagy [elektronikus levélben](#) kérhetők.

A felsőoktatásban a bölcsészek képzésében jelenleg is többféle módon megjelenik a MEK; mint tananyag, mint jó gyakorlat és mint a gyakorlati oktatás támogatója.

3. Arcanum Kft.

alapítója: Biszak Sándor eFestival életműdíjas

kiváló példa az üzleti alapú digitalizálásra

www.arcanum.hu

Biszak Sándor a cég alapítójának és vezetőjének küldetése:

„Olyan szakmai tudás birtokosai vagyunk, ami alkalmassá és hivatottá tesz bennünket arra, hogy magas színvonalú megoldást kínáljunk nagyméretű szöveges és bibliográfiai adatbázisok építésében, azok új típusú hasznosításában, melynek legfontosabb eleme a nagysebességű, kifinomult keresés. Referenciáink és eddigi tevékenységünk igazolja ezt. A hangsúlyt a tartalomra helyezzük, a használt eszköz másodlagos jelentőségű. CD-

ROM-on, DVD-ROM-on és interneten adjuk ki anyagainkat, a felhasználók legszélesebb körének biztosítva ezzel a hozzáférést.

Technológiai tudásunkat partnereink kiszolgálása mellett a magyar és az egyetemes kultúra hasznára kívánjuk fordítani, s ezért küldetésünknek tekintjük, hogy olyan kiadványok sorát jelentessük meg, amelyek a jövő digitális könyvtárának alapművei lehetnek, kultúrtörténeti értékű, könyv alakban nem, vagy csak nehezen hozzáférhető alapművek váljanak elérhetővé a jövő olvasói számára.

Segíteni és támogatni kívánjuk az egyes szakterületek kutatóinak munkáját, új távlatokat és lehetőséget nyitva meg számukra az általunk alkalmazott technológia révén.”

Ezeken az oldalakon megismerkedhet a cég [történetével](#), legjelentősebb eddigi munkáinkkal, [referenciákkal](#)

Biszak Sándor cégvezető, ARCANUM: 20 éves az Arcanum; a floppy lemeztől az Internetig ([PowerPoint bemutató](#))

4. Képzőművészet Magyarországon

*eFestival díjas szolgáltatás
jó példa a mecenatúrára
www.hung-art.hu*

Ezen a helyen a magyarországi képzőművészetet mutatjuk be a románkori kezdetektől a 20. század közepéig terjedő időszakokra. Az 1997. májusában megnyitott kiállítás szerény, de folyamatos növelése után 2003-ban nyílt lehetőség a képi és szöveges tartalom nagyobb bővítésére, a technikai és arculati korszerűsítésre, a Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület által az Informatikai és Hírközlési Minisztériumtól elnyert pályázat révén. Ennek eredményeként 2004. februárban - önálló kiszolgáló gépen - közzé tehetik a jelentősen kibővült, megújult gyűjteményt, két azonos tartalmú, magyar és angol nyelvű változatban.

A **Képzőművészet Magyarországon** (5.100 kép) egy nagyobb projekt részeként készült el. A projekt célja az Internet technológiák hasznosítása az oktatás, a közművelődés és a kutatás képzőművészethez kapcsolódó területein. A [Web Művészeti Galéria](#) (22.000 kép) az európai festészet és szobrászat XII-XVIII. századi alkotásainak átfogó bemutatásával a magyarországi képzőművészet európai háttérét kívánja megadni, míg a [Szentendrei Virtuális Tárlat](#) (1.800 kép) a kortárművészet bemutatásának módjait keresi.

Az [Árkádia tájain \(250 kép\)](#), továbbá a [Mattis Teutsch és a Der Blaue Reiter](#) (450 kép) a művészettörténeti kutatás és a múzeumi kurátori munka, a [Thomas Ender tájképei](#) (220 kép) a könyvtárosi munka internetes eszköztárának a kidolgozására törekszik.

Az állandó szponzor [KFKI Rendszerintegrációs Zrt.](#) mellett számos **múzeumi vezető és munkatársak** közreműködésével, szakértelmükkel és munkájukkal segítik a honlap létrejöttét és fejlesztését, valamint [Kieselbach Tamás](#), is támogatja a honlap tevékenységét, úgy hogy rendelkezésre bocsátotta értékes gyűjteménye reprodukcióit. Az [MTA KFKI RMKI Számítógép Hálózati Központ](#) vezetői és munkatársai teszik lehetővé a Web hely közzétételét és fenntartását.

5. **egyszervolt.hu**

eFestival díjas szolgáltatás

www.egyszervolt.hu

A 4Kids Meseportál Kft. által üzemeltett meseportál család (mese.tv, olvasnijo.hu, stb.) kiváló példája az üzleti alapon működő kulturális örökséget (MTV rajzfilmek, stb.) digitalizáló tartalomszolgáltatásoknak.

6. **Önkormányzati honlapok: kecskemet.hu, szombathely.hu**

Év Honlapja díjas szolgáltatás

www.kecskemet.hu

eFestival díjas szolgáltatás

www.szombathely.hu

Mindkét város honlapja törekszik a hármas célcsoport (polgár, vállalkozó/befektető, turista) információ és e-szolgáltatás igényeinek teljes körű kielégítésére.

A két honlap habár eltérő filozófiát képvisel, mégis törekszik a felhasználóbarátságra, a design és tartalom egységére.

Az önkormányzati honlapok minősége nagyon eltérő Magyarországon. Néhány önkormányzat már az első Nemzeti Fejlesztési Terv keretében (2004–2006 évek) jelentős fejlesztési forrást kapott (a GVOP 4.2 Tartalomipar fejlesztése prioritás) honlapok fejlesztésére. Sajnos akkor a fejlesztési követelmények nem kerültek meghatározásra, így nem mindegyik fejlesztés hozott eredményt.

A jelenlegi az önkormányzati ASP e-közszolgáltatásokra kiírt 10,5 milliárd Ft értékű pályázatok szerződéskötését felfüggesztették. A pályázati kiírásban sajnálatos módon nem szerepeltek a MATISZ által javasolt ügyfélbarát szempontok.

7. **Erdészeti Lapok**

eFestival díjas szolgáltatás

www.erdeszetilapok.hu

Az egyik legrégebbi szakmai folyóirat, az Erdészeti Lapok nyomtatott változatának 145 éve, hónapról-hónapra folyamatosan megjelenő, elsősorban az erdész szakma, az Egyesület tagjai számára készült példányainak digitalizált változata. A közel másfél évszázadban született cikkek, képek, publikációk anyaga hiteles korrajz, avatott kézzel készített pillanatfelvételek sorozata, melyeken keresztül válik szakmatörténeti és nemzeti kulturális értéké, örökséggé a digitális gyűjtemény.

Kiváló példája egy szakmai szervezet és kormányzati támogatás hasznosításának.

8. Szépművészeti Múzeum

eFestival díjas szolgáltatás

www.szepmuveszeti.hu

A magyar múzeumok közül az egyik legjobb honlap. Egyrészt, mert a múzeum szolgáltatásai is sokrétűek és látogatóbarátok, másrészt a honlap struktúrája is viszonylag letisztult (az angol fordítás, szinte minden fontosabb helyen megtalálható).

A múzeum mecenetúra tevékenysége is példamutató.

9. Neumann ház –Híradó archiválás

www.neumannhaz.hu

Igazából rossz példa is lehetne a Neumann Ház működése, mert a 2003. évtől, sajnos nem a közös érdekeltiségre alapozott- a Sulinet Tudásbázishoz hasonló sok forrást felemésztő, fejlesztő munka jellemzi, nem tudott a digitalizálás szellemi központjává válni.

Hogy mit lehetett volna elérni az alábbi „villanás” jellemezheti:

Filmhíradók Online:

eFestival díjas szolgáltatás

www.neumannhaz.hu/hu/projektek/filmhiradok-online

A Neumann Nonprofit Kft. 1997 óta a magyar internetes tartalomfejlesztés „kiemelkedő” szereplője. Fejlesztései a kulturális szektor és a közsféra adatvagyonának publikálását, elérését, és hasznosulását segítik elő. Tartalominfrastruktúrát épít, hogy a raktárakban, adatbázisokban, pincékben és padlásokon őrzött információk a közösség számára elérhető és hasznosítható tudáselemekké váljanak.

Nemzeti Digitális Adattár:

www.nda.hu

A Nemzeti Digitális Adattár program 2003-ban indult. Célja a magyar nyelvű vagy magyar vonatkozású, digitális és interneten keresztül hozzáférhető kulturális és közcélú tartalmak központi regisztrálása, illetve ennek révén az ágazati szervezetek – könyvtárak, múzeumok, levéltárak – digitalizálási munkájának, koordinációjának támogatása. Az NDA a közsféra adatvagyonának elérését, újrahasznosítását hivatott segíteni.

A rendszer a nemzetközileg ismert és elismert Nyílt Archívumi Kezdeményezés eredményeit vette alapul, az ennek keretében kidolgozott szabványokat, ajánlásokat használja (Dublin Core, OAI-PMH-2).

Az NDA tevékenysége a kulturális örökség digitalizálásával foglalkozó intézményekkel, az ún. adatgazdákkal való szoros együttműködésen, illetve a felhasználói közösség szolgálatán alapul. A program sikerének kulcsa lenne az NDA programjához önkéntesen csatlakozó partnerintézményekkel való együttműködés és a felhasználói igények minél magasabb színvonalú kiszolgálása.

A magyar nyelvű kulturális és egyéb közérdekű online tartalmak minél szélesebb körű elérhetősége érdekében az NDA biztosítja az ehhez szükséges infrastruktúrát: egyfelől adatbázist (katalógust) épít a partnerintézmények elektronikus dokumentumait a nemzetközi szabványoknak megfelelően leíró adatokból, másfelől szabadon hozzáférhető keresőt működtet az adatbázisban való kereséshez, harmadrészt biztosítja az ehhez szükséges műszaki hátteret.

Az NDA a fejlesztés legújabb szakaszában a közösségi tartalomfejlesztést támogató eszközöket kínálja a digitális archívumépítéshez.

Nemzeti Audiovizuális Archívum:

www.nava.hu

A Nemzeti Audiovizuális Archívum (NAVA) feladata a magyar közszolgálati csatornák, valamint a két legnagyobb kereskedelmi csatorna magyar gyártású és magyar vonatkozású televíziós, illetve rádiós műsorszámainak összegyűjtése, megőrzése és kezelése. Az intézmény 2006. január 1. óta tárolja, feldolgozza és visszakereshetővé teszi ezeket az ún. kötelempéldányokat.

Az intézmény alapszolgáltatása, hogy gyűjteményéhez online hozzáférést biztosít úgynevezett NAVA-pontokon keresztül. NAVA-pontok magyarországi könyvtárak, oktatási tevékenységet folytató intézmények, muzeális intézmények, kép- és hangarchívumok lehetnek. A NAVA-ban tárolt műsorszámok az ezekben az intézményekben elhelyezett számítógépeken tekinthetők, illetve hallgathatók meg, oktatás és kutatás céljából. Ezek az intézmények önként regisztrálhatják magukat a NAVA honlapján. Ha egy intézmény jogosultságot kap a szolgáltatás elindítására, azt minden látogatója ingyen veheti igénybe. A NAVA-pontok részletes listája megtalálható az archívum honlapján. A NAVA kötelempéldány-gyűjteménye mellett egyedülálló különgyűjteménnyel rendelkezik, amely egy saját felületen kínálja keresésre a Színház- és Filmművészeti Egyetem régi vizsgaanyagait, Mediawave fesztiválfilmjeit, Mindentudás Egyetem előadásait, a Magyar Nemzeti Filmarchívum 100 digitalizált magyar játékfilmjét és a 30-as, 40-es évek Magyar Világhíradóit.

10. Jeles napok oktatási segédanyag

eFestival díjas szolgáltatás

<http://jelesnapok.oszk.hu>

Amelyet a (korábbi) Neumann-ház hozott létre 2006-ban, és jelenleg az Országos Széchényi Könyvtárban működik. A gazdag művelődéstörténeti összeállítás számos tantárgyhoz kínál tartalmakat, forrásokat, felhasználva mind közgyűjteményi dokumentumokat, mind kortárs művészek (pl. fotós, keramikus, grafikus stb.) alkotásait, és – mintegy 5000 URL segítségével – összeköt számos, máshol készült webtartalmat is a törzsanyaggal. Külön meghívható tudománytörténeti rész is helyet kapott benne, amely a Szabadalmi Hivatal közreműködésével jött létre. Idén nagyobb mennyiségű tartalmi bővítést terveznek.

11. Magyar Digitális Képkönyvtár

www.kepkonyvtar.hu

Példaértékű összefogással, mintegy 40 magyar könyvtár együttműködésével jött létre a 63000 képi dokumentumot bemutató, reprezentatív összeállítás, amely számos ismert és kevésbé ismert könyvtári dokumentumot tár digitális formában a látogatók elé. Többszintű kereséssel és böngészéssel is bejárható a tartalom, sőt a metakereső segítségével más, külső szolgáltatásokra is kiterjeszthető a keresés. Web2-es szolgáltatásokat is igénybe vehetők, és a képek szabadon használhatók magán- és oktatási célra. A háttérben biztonságos archívumban őrzik a mesterpéldányokat.

12. Diafilmmúzeum; Irodalmi képek

eFestival díjas szolgáltatás

www.diafilmmuzeum.hu, www.irodalmikepek.hu

Most készülnek megújítani a CEU kezelésében lévő diafilmes oldalakat, amik szintén egyedülállónak számítanak, hiszen teljes filmek tekinthetők meg az oldalakon, amelyek a Neumann-ház égése alatt jöttek létre, és jelenleg is működnek a CEU-nál. Klasszikus irodalmi művek feldolgozásai, oktató anyagok különféle témában, klasszikus kisfilmek az 50-es évekből stb. Bíró Ferenc, a gyűjtemény tulajdonosa.

13. Hallgatói Információs Központ - HIK tankönyvtár

www.hik.hu/index.asp?r=9

Érdemes kiemelni, ugyan kb. 100 könyvvel rendelkeznek, de a felsőoktatás szakkönyveivel, kiadói együttműködéssel készül.

A nem régi kiadású könyveket már nem digitalizálják, hanem az elektronikus kiadói változatokból konvertálják.

14. Határon túli kezdeményezések

A jó példák közé célszerű megemlíteni néhány határon túli kezdeményezést, hiszen a rövid stratégia 5. pontja erre utal is. Itt csak futólag hívnám fel a figyelmet

- az Erdélyi Magyar Adatbankra - <http://adatbank.transindex.ro/digitalizalas.php>
- a Szlovákiai Magyar Adatbankra - www.foruminst.sk valamint a
- a Vajdasági Magyar Digitális Adattárra - <http://adattar.vmmi.org>

15. Népzene: nepzene.hu, folkradio.hu, mr7.hu, Néprajzi Múzeum

Néprajzi Múzeum népzene gyűjtemény

www.neprajz.hu

Az adatbázisban mintegy 12000 fonográf-felvétel adata szerepel, ebből 3076 kottás lejegyzéssel, összesen 4756 oldal reprodukcióval.

A gyűjtemény több mint 1000 fonográf-felvétele is meghallgatható mp3-as formátumban.

Folkrádió

www.folkradio.hu

2004. év óta a Folkrádió Közhasznú Alapítvány üzemelteti az internetrádiót

Magyar Rádió internetes népdal rádióadása

www.mr7.hu

16. Komolyzene: klasszikradio.hu, Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézete

Klasszik Rádió

www.klasszikradio.hu

Aerial Rádió Műsorszóró Kft. rádióadásának internetes változata.

Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézete

Online Adatbázisok

<http://db.zti.hu>

Természetesen a Magyar Tartalomipari Szövetség www.matisz.hu által készített rövid összefoglaló nem törekedhetett a teljességre és csak felhívta a figyelmet a már meglévő jó gyakorlatot bemutató digitalizálási kezdeményezésekre, illetve arra a hiánypótló, szakmai közvéleményt és a nagy nyilvánosságot egyaránt elérő tájékoztató munkára, amelyet az eFestival (www.efestival.hu) valósított meg az utóbbi tíz évben.

Budapest, 2010. augusztus

Szlankó János

elnök

Magyar Tartalomipari Szövetség⁶

---

⁶ Az anyag összeállításához felhasználásra kerültek a MATISZ tagszervezetek (OSZK, Bánkeszi Katalin, Moldován István) és a Szövetséggel együttműködő szakigazgatás (Nemzeti Erőforrás Minisztérium, Rónai Iván, Magyar Szabadalmi Hivatal, Tószegi Zsuzsa) információi is.